

2019. ÉVI KKV-EREDMÉNYTÁBLA A SZELLEMI TULAJDONNAL KAPCSOLATBAN

Vezetői összefoglaló

2019. ÉVI KKV-EREDMÉNYTÁBLA A SZELLEMI TULAJDONNAL KAPCSOLATBAN

Készült

az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) megbízásából

Készítette a KPMG (Spanyolország)

2019. október

Vezetői összefoglaló

2019. ÉVI KKV-EREDMÉNYTÁBLA
A SZELLEMI TULAJDONNAL KAPCSOLATBAN

Az erős és stabil gazdaság elengedhetetlen az Európai Unió céljainak megvalósításához, a kis- és középvállalkozások (kkv-k) pedig létfontosságúak a munkahelyteremtés és az EU gazdasági növekedése szempontjából.

Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy a kkv-k milyen fontos szerepet töltenek be az EU gazdaságában. Az uniós kkv-król szóló 2017/2018. évi jelentés⁽¹⁾ rávilágított arra, hogy a kis- és középvállalkozások a munkavállalók kétharmadát foglalkoztatják, és az uniós hozzáadott érték 57%-át teremtik elő. A becslések szerint azonban a kkv-k mintegy 30-60%-a éri meg fennállásának 6. évfordulóját. Az uniós gazdaság előmozdítása érdekében a kkv-knak át kell hidalnia ezt az időszakot; a vállalkozások túlélésének és fejlődésének legfőbb oka pedig az innováció.

Az innováció lehetővé teszi a kisvállalkozások számára, hogy megerősödjenek és fejlődjenek, több embert foglalkoztassanak, ami végül hozzájárul a nagyobb, erősebb uniós gazdaság kialakulásához. A kis- és középvállalkozások innovációs törekvéseit tehát ösztönözni kell a Bizottság által kitűzött intelligens és fenntartható fejlődési célok megvalósítása érdekében.

A szellemi tulajdon kiemelt szerepet tölt be az innováció előmozdításában, mivel védelmet és előnyöket nyújt azok számára, akik nem sajnálják az innovációra az időt, az energiát és a pénzt.

Az EUIPO és az Európai Szabadalmi Hivatal (EPO) „A gyorsan növekvő vállalkozások és a szellemitulajdon-jogok” (High-growth firms and intellectual property rights)⁽²⁾ elnevezésű közös projektjének megállapításai szerint a lajstromozott szellemi tulajdonnal rendelkező kkv-knak 21%-kal több esélye van arra, hogy fejlődési pályára álljanak, és 10%-kal nagyobb a valószínűsége annak, hogy gyorsan növekvő vállalkozás váljék belőlük. Emellett a több lajstromozott szellemi tulajdonnal rendelkező vállalkozások még nagyobb valószínűséggel érnek el gyors növekedést.

Az EUIPO 2016-ban jelentette meg az első kkv eredménytábláját a szellemi tulajdonnal kapcsolatban, amely abba nyújtott betekintést, hogy a kkv-k miért, illetve miért nem lajstromoztatják a szellemi tulajdonhoz fűződő jogait, illetve milyen nehézségekbe ütköznek a szellemitulajdon-jogokkal kapcsolatban. A tanulmányt nemzeti és EU-s szinten számos szakpolitikai dokumentumban, többek között a „Putting intellectual property at the service of SMEs to foster innovation and growth” (Szellemi tulajdonhoz fűződő jogok a kkv-k szolgálatában az innováció és a fejlődés érdekében)⁽³⁾ című belső bizottsági munkadokumentumban is idézik.

(1) [2016/2017. évi jelentés az uniós kkv-król](#)

(2) [A gyorsan növekvő vállalkozások és a szellemitulajdon-jogok](#)

(3) [„Putting intellectual property at the service of SMEs to foster innovation and growth” \(Szellemi tulajdonhoz fűződő jogok a kkv-k szolgálatában az innováció és a fejlődés érdekében\) című belső bizottsági munkadokumentum](#)

A szellemi tulajdoni jogsértések európai megfigyelőközpontja (a továbbiakban: a Megfigyelőközpont) vállalta, hogy a főbb felméréseit háromévente aktualizálja, ezért megbízta a KPMG-t, hogy 2019-ben készítsen egy új felmérést a kkv-k szellemi tulajdon-jogokhoz való hozzáállásáról. A felmérés célja, hogy alaposabb betekintést nyerjünk az uniós kkv-k szellemi tulajdon-jogokhoz fűződő hozzáállásába, illetve abba, hogy miként alkalmazzák ezeket a jogokat. A döntéshozók pedig a naprakész, releváns, bizonyítékokon alapuló információkat felhasználhatják a szellemi tulajdon-jogok alkalmazását, illetve az ezzel kapcsolatos tudatosságot fokozó szakpolitikák kialakításához.

Az Eurostat adatai alapján az EUIPO összeállított egy reprezentatív és rétegzett mintát a 28 uniós tagállam kis- és középvállalkozásai közül. A mintát úgy állították össze, hogy abban felülreprezentáltak legyenek a szellemi tulajdon-joggal rendelkező kkv-k az általános népességgel összehasonlítva (mintegy 50%-uk szellemi tulajdon-jog jogosultja), hogy a szellemi tulajdon-jogokhoz kapcsolódó kérdésekben releváns válaszok érkezzenek.

Összesen 8 349 interjút folytattak le a különböző szektorokban és országokban működő, eltérő méretű kis- és középvállalkozásokkal. A jelentésben ismertetett elemzések többségében a kkv-kat két csoportra bontották: az egyik csoportban azok szerepeltek, akik bevallásuk szerint szellemi tulajdon-jogok jogosultjai (4 401), a másikban pedig azok, akik bevallásuk szerint nem rendelkeznek lajstromozott szellemi tulajdon-joggal (3 948).

A 2016. évi kkv eredménytáblához hasonlóan a kkv-kkal folytatott interjúkat telefonon végezték, de lehetőség volt az internetes kitöltésre is. A kérdőív 23 uniós nyelven állt rendelkezésre, az interjúkat a vállalkozás által kiválasztott nyelven zajlottak.

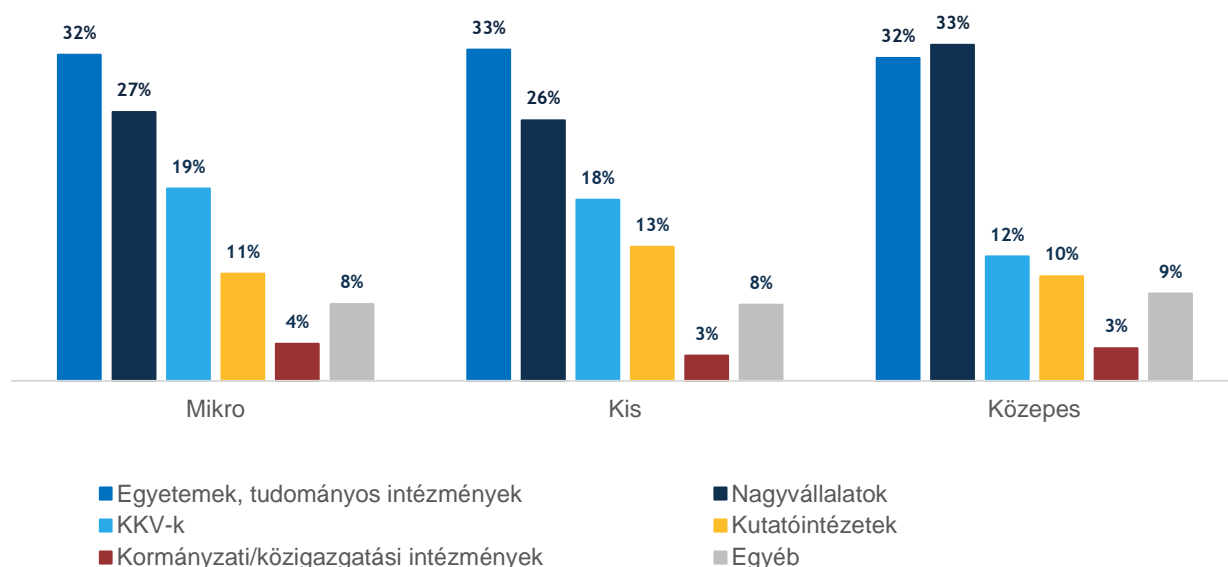
Fő megállapítások

Innováció – percepciók és valóság

Az innováció elengedhetetlen a gazdasági fejlődéshez, a kkv-k többsége (58%) innovatívnak tartja magát. Nagyobb a valószínűsége annak, hogy a szellemi tulajdon-jogok jogosultjai innovatívak (73%-uk állítja ezt magáról), a szellemi tulajdon-jogokkal nem rendelkező vállalkozásoknál ez az arány 42%. Az innovációk többsége az új termékek fejlesztésére irányul, a szellemi tulajdon-jogok jogosultjainak 63%-a, a szellemi tulajdon-jogokkal nem rendelkezők 31%-a innovatív e területen.

A szellemi tulajdon-jogok jogosultjai emellett kétszer nagyobb valószínűséggel lépnek az innováció terén együttműködésre más szervezetekkel, mint azok, akik nem rendelkeznek szellemi tulajdon-jogokkal. A szellemi tulajdon-jogosultak együttműködő partnerei leggyakrabban – az esetek mintegy harmadában (32%) – az egyetemek és a tudományos intézmények. A szellemi tulajdon-jogokkal nem rendelkező vállalkozások leginkább a nagyvállalatokkal működnek együtt (34%).

A szellemi tulajdon-jogok jogosultjainak együttműködő partnerei a vállalkozás mérete alapján

A szellemi tulajdon-jogok jogosultjai esetében a lajstromozott szellemi tulajdon-jogok közel fele (46%-uk) együttműködés eredményeként jött létre, és 76%-uk a szellemi tulajdon-jogoknak kizárólagos vagy megosztott jogosultja. A csoport tagjai a védjegyeket tartják a legfontosabb szellemi tulajdon-jognak, 58%-uk állítja, hogy a védjegyek fontos szerepet játszanak abban, hogy megőrizzék az innovációs tevékenységükből fakadó versenyelőnyüket.

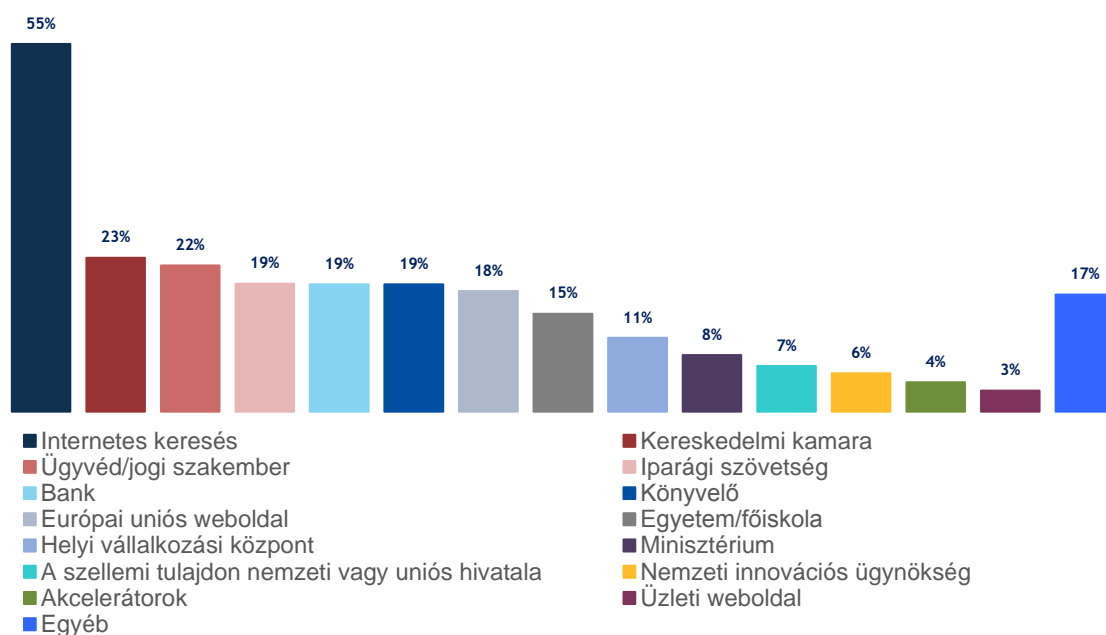
A szellemi tulajdon-jogok jogosultjai által a védelmi intézkedéseknek tulajdonított jelentőség mértékének összehasonlítása (2016-2019)

SZELLEMITULAJDON-JOGOK	2019	2016
Védjegy	58%	38%
Szabadalom	32%	16%
Szerzői jog	21%	16%
Formatervezési minta	24%	22%
Földrajzi jelzés	12%	14%
Nemesítői jog/növényfajta-oltalom	7%	2%
Félvezető termék topográfiaja	6%	1%
Használati minta	11%	7%

A szellemi tulajdon-jogok és az információforrások ismerete

A vállalkozások támogatásával kapcsolatban számos információforrás áll rendelkezésre, a kkv-k pedig gyakran nem tudják, hol keressék ezeket. A szellemi tulajdon-jogot birtokló kkv-k leggyakrabban (55%) az internetet használják információforrásként a vállalkozás fejlesztésére. A leggyakrabban használt források között találjuk a szakértőket is, például a kereskedelmi kamarákat (23%), illetve a jogi tanácsadókat (22%).

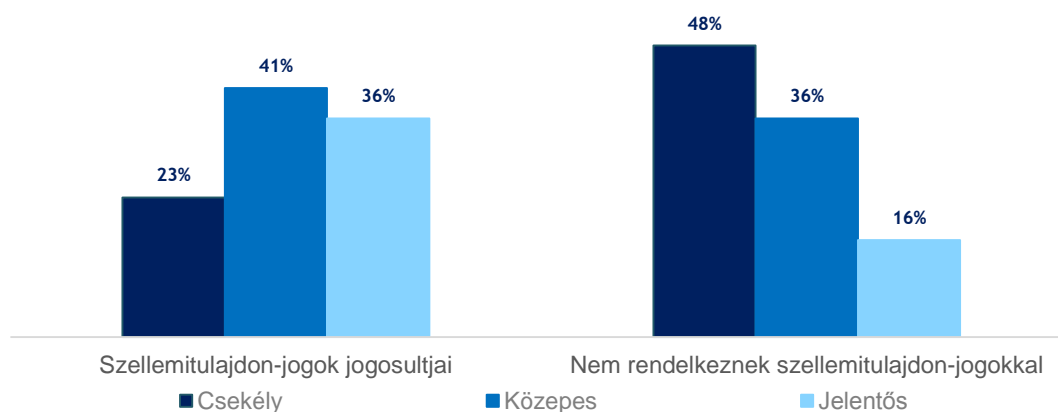
A szellemi tulajdon-jogok jogosultjai által használt vállalkozásfejlesztési információforrások

Konkréten a szellemi tulajdon-jogok lajstromozásával kapcsolatban azonban a szellemi tulajdon-jogok jogosultjai nagyobb valószínűséggel (50%) fordulnak a jogi szakemberekhez. A szellemi tulajdon-joggal nem rendelkezőknek mindössze 19%-a járt utána a témának, mielőtt úgy döntött, hogy nem lajstromozza a szellemi tulajdon-jogát. Leggyakrabban az internetet használták információforrásként, a vállalkozások 26%-a keresett itt tanácsot.

A szellemi tulajdonhoz fűződő jogok kihasználásának első lépéseként meg kell érteni, hogy mik ezek a jogok, és milyen hatással vannak a vállalkozásokra. A várakozásoknak megfelelően a szellemi tulajdon-jog jogosult vállalkozások jobban ismerik ezeket a jogokat, mint nem jogosult társaik: a szellemi tulajdon-jogok jogosultjainak 77%-a viszonylag jól, vagy nagyon jól ismeri őket, míg ez az arány a szellemi tulajdon-joggal nem rendelkező vállalkozásoknál 52%.

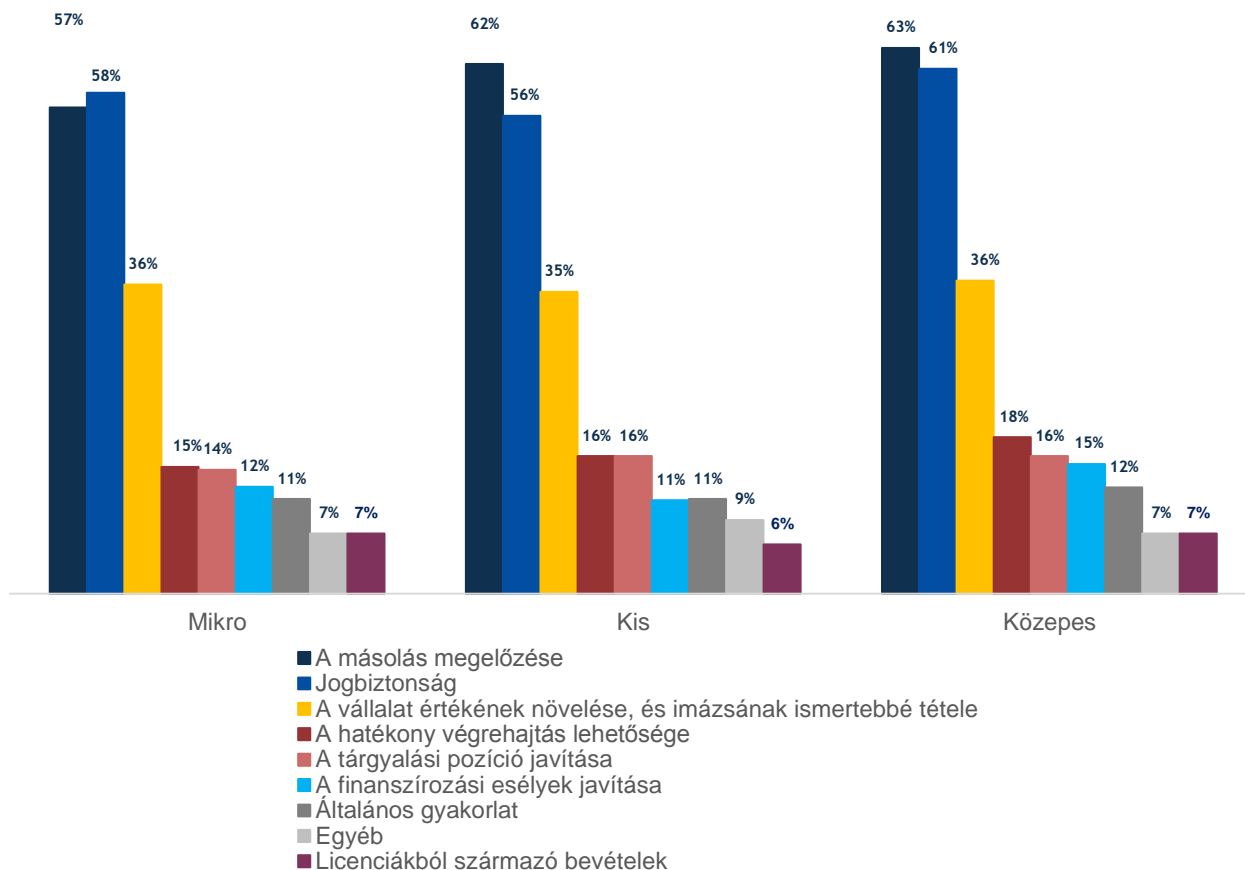
A szellemi tulajdon-jogok ismerete a vállalkozás típusa szerint

A szellemi tulajdon-jogok lajstromozásának okai és hatásai

A szellemi tulajdon-jogok egyre gyakoribb alkalmazásának egyik oka az, hogy a vállalkozások jobban tisztában vannak az ezzel járó előnyökkel. A szellemi tulajdon-jog jogosult kkv-k állítása szerint leginkább azért lajstromozták szellemi tulajdon-jogukat, hogy megakadályozzák a másolást (59%), növeljék a jogbiztonságot (58%), illetve növeljék a vállalat értékét és imázsát (36%). A vállalkozás mérete alapján vizsgálva a sorrend ugyanez marad. A mikrovállalkozások azonban nagyobb hangsúlyt fektetnek a jogbiztonságra, mint a másolás megakadályozására.

A szellemi tulajdon-jogok lajstromozásának fő okai a vállalkozás mérete szerint

A lajstromozást követően a jogosultak 54%-a számolt be pozitív változásról. A feltárt fő hatások: a vállalkozás ismertségének fokozása (52%), az árbevétel növelése (39%), valamint az új piacokra való belépés lehetősége (37%). A szellemi tulajdon-jogok jogosultjainak mindössze 1%-a tapasztalt negatív hatást, ezek 53%-a pedig úgy érezte, a lajstromozás túl sok időt és pénzt vesz igénybe. Ez azonban nem gyakori vélemény: a szellemi tulajdon-jogok jogosultjainak 61%-a azt állította, hogy nem voltak nehézségei a szellemi tulajdon-jogok lajstromozása során.

A lajstromozott szellemi tulajdon-joggal nem rendelkező vállalkozások esetében a lajstromozás elmulasztásának fő oka a szellemi tulajdon-jogokkal és azok előnyeivel kapcsolatos információhiány volt. A 2016. évi 25%-ról 2019-re 38%-ra nőtt azon vállalkozások aránya, akik ezt a választ adták. A szellemi tulajdon-joggal nem rendelkező vállalkozások 61%-a fontolóra venné a lajstromozást, ha több ismerettel rendelkezne a szellemi tulajdon-jogokkal kapcsolatban. A lajstromozás elmulasztásának második legnépszerűbb oka 2019-ben sokkal önzetlenebb: a kkv-k 21%-a szeretne volna, hogy az általuk elért innováció bárki számára, aki használni akarja, szabadon hozzáférhető legyen.

A szellemi tulajdon-jogokkal nem rendelkező vállalkozások fő indokai arra, hogy miért nem lajstromozzák a szellemi tulajdon-jogokat

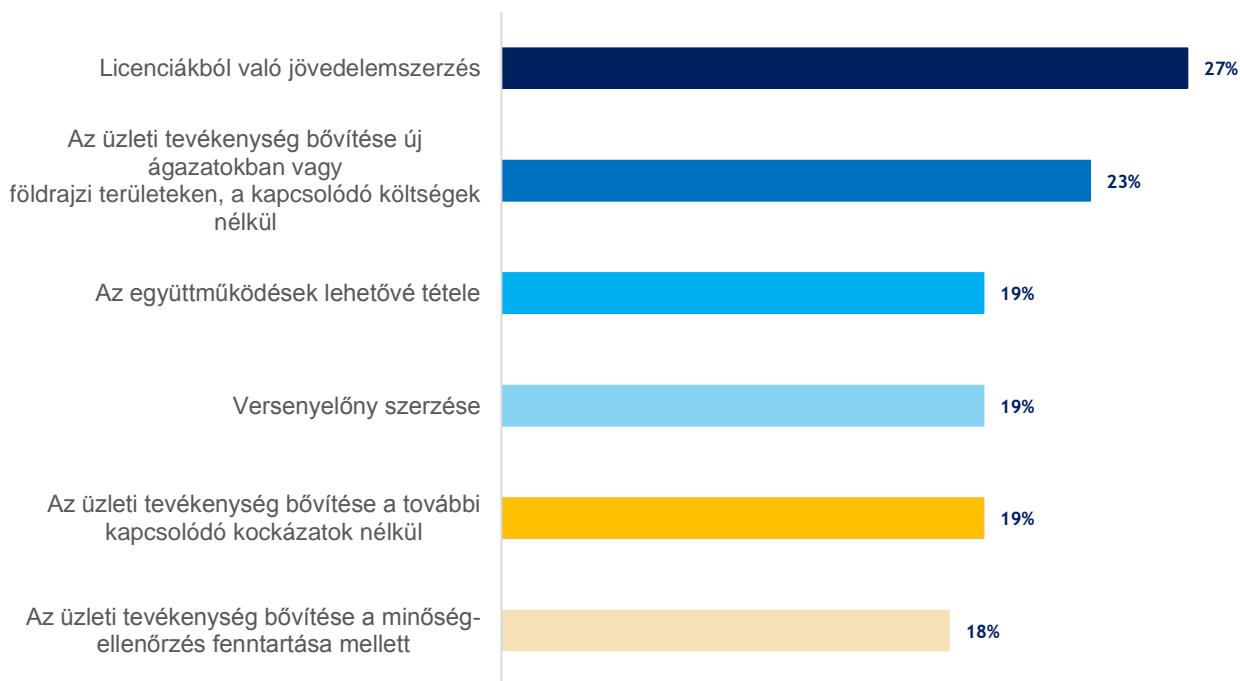
Az innováció értékesítése

A kkv-k gyakran költségként tekintenek a szellemi tulajdon-jogokra, nem pedig befektetésként – ennek oka, hogy gyakran nincsenek tisztában azzal, hogy a lajstromozás milyen hozzáadott értékkel jár. A szellemi tulajdon-jog jogosult középvállalkozásoknak mindössze 25%-a becsültette fel szakemberrel az immateriális eszközeinek értékét, a szellemi tulajdon-jog jogosult mikro- és kisvállalkozások körében ez az arány 20%-ra csökken.

Az immateriális eszközök alapján finanszírozást igénylő kkv-k száma alapján általánosan megfigyelhető, hogy a vállalkozások nem tudják, miként aknázzák ki a szellemi tulajdon-jogokban rejlő lehetőségeket. Bár a finanszírozáshoz való hozzáférés továbbra is az egyik legnagyobb probléma a kkv-k számára, a szellemi tulajdon-jog jogosultaknak mindössze 13%-a próbált finanszírozást szerezni az immateriális eszközei használatával. Örömtelibb arány azonban, hogy 9%-uk sikerrel is járt.

Az értékesítés tekintetében a megkérdezett szellemi tulajdonjog-jogosultak 24%-a írt alá szellemi tulajdonjogokkal kapcsolatos licencszerződést, ezek 71%-a más szervezeteknek adott engedélyt a szellemi tulajdon használatára. Ennek fő oka egyrészt a további bevételszerzés (27%), másrészt az új földrajzi területekre és ágazatokba való terjeszkedés volt, a kapcsolódó költségek vállalása nélkül (23%).

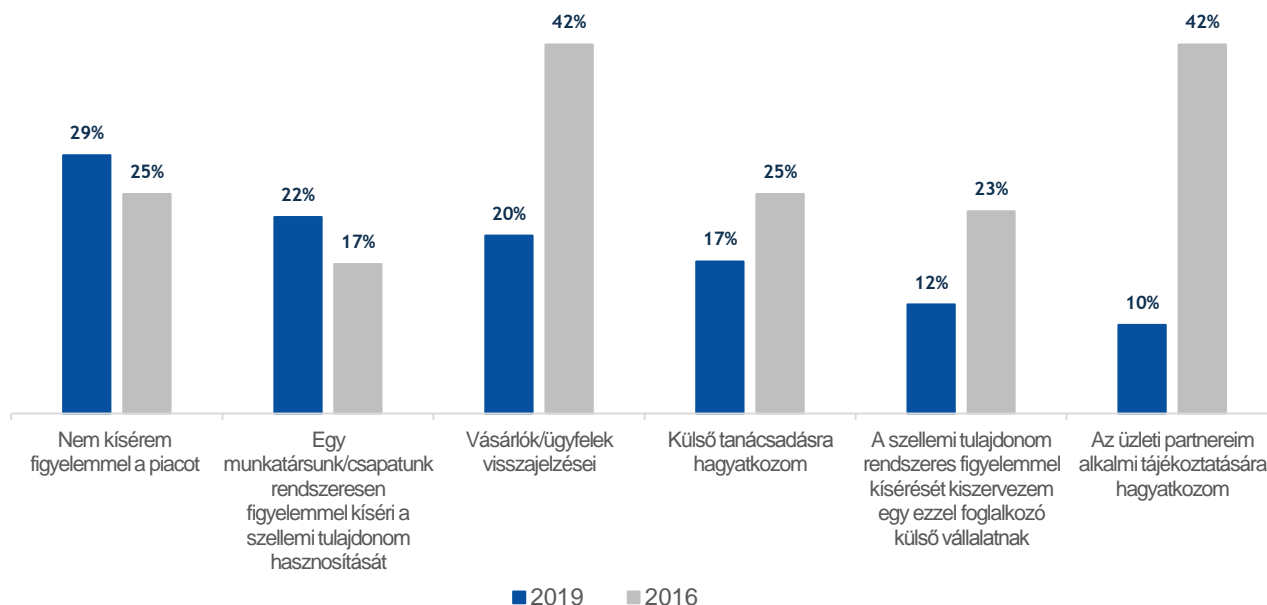
A szellemi tulajdon-jogok licencelésének 6 fő oka a szellemi tulajdon-jog jogosultak szerint

Végehajtás

A lajstromozott szellemi tulajdon-jogok megsértése aggályos lehet a kkv-k számára. A szellemi tulajdonjog jogosult kkv-k mintegy 55%-a állítja, hogy a következő évben a versenytársak által végzett másolás jelenti a legnagyobb veszélyt a szellemi tulajdonukra nézve. A szellemi tulajdonjog jogosultak 29%-a azonban semmit nem tesz annak érdekében, hogy figyelje a piacot a szellemi tulajdon-jogok megsértése tekintetében. A piacot követő vállalkozások körében a leggyakoribb, hogy egy munkatársuk vagy a csapatuk rendszeresen figyelemmel kíséri a szellemi tulajdon hasznosítását (22%), illetve a vásárlók/ügyfelek visszajelzéseit használják fel (20%).

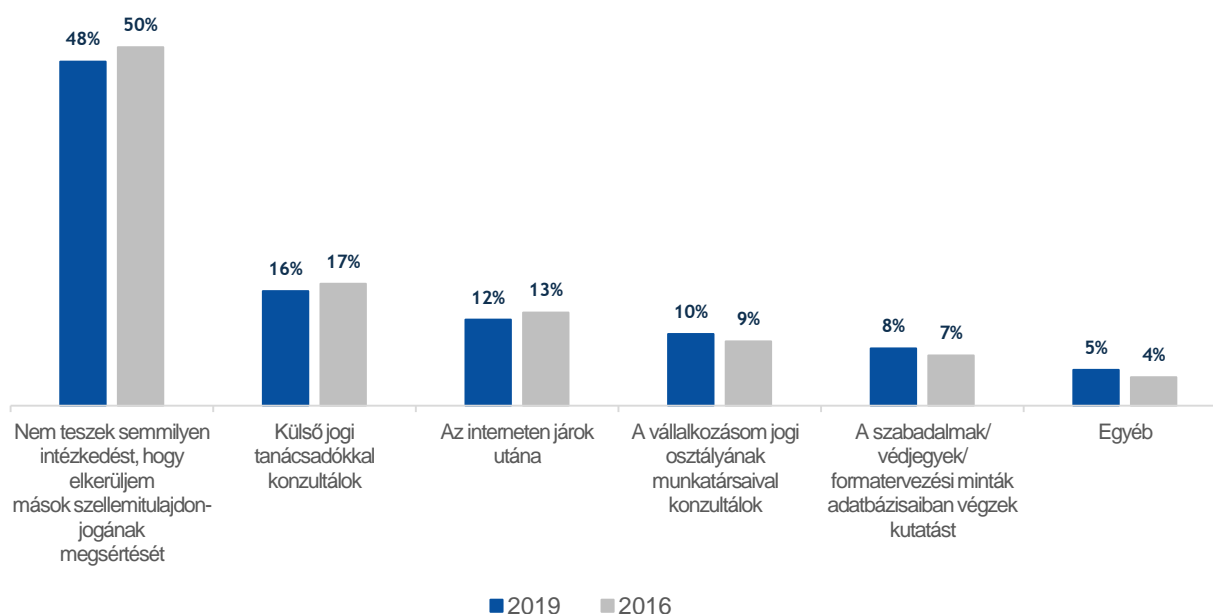
A kkv-k által a szellemitulajdonjog-sértések nyomán követésére alkalmazott intézkedések (2016–2019)

A 2016. évi 31%-ról 2019-ben 24%-ra csökkent azon kkv-k aránya, amelyek az elmúlt 3 évben szellemitulajdonjog-sértést szenvedtek el. A leggyakrabban megsértett jog a védjegy volt (48%), ezt követték a szabadalmak (24%). A szellemitulajdonjog-sértés leggyakoribb hatásai között volt a kieső árbevétel (33%) és a vállalkozás hírnevén esett csorba (27%).

A szellemitulajdonjog-sértések által okozott károk kapcsán aggasztó tendencia, hogy a kkv-k közel fele (48%) még mindig nem tesz semmit annak érdekében, hogy elkerülje más vállalatok szellemitulajdonjogának megsértését. Azok, akik mégis tesznek ez ellen, leggyakrabban jogi tanácsadókhöz fordulnak (16%), vagy internetes keresést hajtanak végre (12%).

A kkv-k intézkedéseinek összehasonlítása a harmadik felekhez fűződő szellemi tulajdon-jogok megsértésének elkerülése érdekében

Ez a tanulmány arra hívja fel a figyelmet, hogy a kkv-k esetében a szellemi tulajdon-jogok lajstromozásának fő akadályja az, hogy nem tudják, mi a szellemi tulajdon, és milyen előnyt hozhat a vállalkozásnak. Sokan fogékonyak azokra az információkra, amelyek segítik a vállalkozást, de még mindig szükség lenne a szellemi tulajdon-jogok előnyeivel kapcsolatos tudatosság javítására.

Annak érdekében, hogy a kkv-k növekedése e környezetben további ösztönzést kapjon, a szellemi tulajdon-jogokkal kapcsolatos figyelemfelhívó üzeneteknek be kell mutatniuk a kkv-k számára azt, milyen kedvező hatással lehet a szellemi tulajdon a vállalkozás megerősítésére. Ezért ezeket az üzeneteket a kkv-k által használt helyeken és csatornákon keresztül kell megjelentetni. A tanulmány megállapítja, hogy a szellemi tulajdon-jogok tulajdonosai gyakran más csatornákat használnak, mint az ilyen jogokkal nem rendelkezők, és országok szerint is nagy különbségek lehetnek, ezért az ismeretterjesztést ehhez kell igazítani.

2019. ÉVI KKV-EREDMÉNYTÁBLA A SZELLEMI TULAJDONNAL KAPCSOLATBAN

Vezetői összefoglaló

2019. október